

Sukupuolten väliset erot fyysisessä aktiivisuudessa varhaiskasvatuksessa

Kirjoittajat: Anette Mehtälä, Arja Sääkslahti, Janne Kulmala, Harto Hakonen, Tuomas Kukko & Tuija Tammelin

Kirjoittajien taustayhteisöt: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Likes ja Jyväskylän yliopisto, Liikuntatieteellinen tiedekunta

Asiasanat: varhaiskasvatus, lapset, fyysinen aktiivisuus, yhdenvertaisuus, sukupuoli

Tausta: Aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet merkittäviä eroja tyttöjen ja poikien fyysisessä aktiivisuudessa, erityisesti reippaan ja rasittavan liikkumisen määrässä (Kretschmer ym., 2023; Kulmala ym., 2024). Tämä tutkimus pyrki tunnistamaan ne tekijät, jotka ovat yhteydessä sukupuolten välisiin eroihin liikkumisessa varhaiskasvatuksessa.

Menetelmät: Vuonna 2023 Suomessa toteutettiin Pienten lasten liikunnan ilon, fyysisen aktiivisuuden ja motoristen taitojen seuranta (Piilo) -tutkimus, jossa mitattiin 4–6-vuotiaiden lasten fyysistä aktiivisuutta ranteessa pidettävällä kiihtyvyyssmittarilla (Axivity AX3) (Mehtälä ym., 2024). Lisäksi vanhempien näkemyksiä lasten ja perheiden liikkumiskäyttäytymisestä kerättiin kyselylomakkeiden avulla. Tutkimuksessa analysoitiin 1 399 lapselta ja heidän perheiltään kerättyä aineistoa. Yksilö-, perhe- ja ympäristötekijöiden yhteyksiä reippaan ja rasittavan liikkumiseen määrään tarkasteltiin monitasoisia lineaarisia malleja sovittamalla.

Tulokset: Lapsille kertyi enemmän reipasta ja rasittavaa liikkumista varhaiskasvatuksessa kuin vapaa-ajalla, sukupuolesta riippumatta. Pojat olivat fyysisesti aktiivisempia kuin tytöt, ja ero oli korostuneempi varhaiskasvatuksessa kuin vapaa-ajalla. Pojille kertyi reipasta ja rasittavaa liikkumista enemmän kuin tytöille, vaikka analyyseissä huomioitiin erilaiset yksilölliset, sosio-kulttuuriset, käyttäytymiseen liittyvät, psykologiset ja ympäristötekijät. Lasten reipas ja rasittava liikkuminen varhaiskasvatuksessa ei ollut yhteydessä heidän painoindeksiinsä, kehitykselliseen tuen tarpeeseen, fyysisen aktiivisuuden välttelyyn tai perhetaustaan. Kaupunkimaisissa kunnissa asuvat lapset olivat fyysisesti aktiivisempia kuin maaseutumaisissa kunnissa asuvat lapset.

Johtopäätökset ja sovellettavuus:

Tulokset osoittavat, että pojat ja tytöt ovat fyysisesti aktiivisempia varhaiskasvatuksessa kuin vapaa-ajalla. Sukupuolten väliset erot fyysisessä aktiivisuudessa olivat varhaiskasvatuksessa suurempia kuin vapaa-ajalla. Varhaiskasvatusympäristö näyttää tasaavan eroja lasten tuen tarpeiden ja sosiaalisten taustojen suhteen, mutta sukupuolten välisen eron syyt fyysisessä aktiivisuudessa ovat edelleen epäselviä.

Varhaiskasvatuksessa voidaan edistää lasten yhdenvertaista osallistumista fyysisesti aktiivisiin leikkeihin. Lasten yksilölliset tarpeet on tärkeää huomioida ja tarjota tarvittaessa tukea. Erityisesti tyttöjen fyysiseen aktiivisuuteen rohkaisevien aktiviteettien löytäminen yhdessä lasten kanssa heidän kiinnostuksen kohteitaan hyödyntäen on tärkeää. Myös alueellisiin eroihin on kiinnitettävä huomiota, sillä poikien fyysinen aktiivisuus oli vähäisempää maaseutumaisissa kuin kaupunkimaisissa ympäristöissä.